

BOŽIČNA PRILOGA „SLOV. GOSPODARJA“.

Fr. Kotnik:

Polazeženik.

(Iz kroga božičnih običajev pri Srbih in Hrvatih.)

Srbi in Hrvati so ohranili veliko več božičnih običajev, kakor mi Slovenci, ker tam doli vpliv moderne kulture, ki skuša vse zenačiti, še ni tako velik, kakor pri nas, kjer je zemlja odprta vplivom s severa in juga.

Pestri in starodavni so božični običaji pri naših južnih bratih.

Če boš v novem letu srečen ali nesrečen, to je odvisno od človeka, ki pride prvi na Božič v posete. Pri nas pomeni nesrečo v novem letu, če pride stara ženska prva na obisk. Zato si nekatere hiše naroče mladega fanta ali dimnikarja, da pride na novo leto zjutraj prvi čestitati. Starim ženskam ponekod še vrat ne odprejo. To pa ni samo na deželi običajno, celo mestne družine na novo leto ne odprejo mlekarici, če je stara. Le mladenič prinaša srečo!

Slično je pri Srbih. Nekateri prepuste prvi obisk na Božič slučajno in se veselo, če pride zdrav in priden človek prvi v hišo, večinoma pa naroče že prej lepega in zdravega fanta iz sosesčine ali sorodstva. Pred njim ne sme noben tujec v hišo, celo pop mora do tega časa čakati v hlevu. Ker si tudi nobeden noče naprtiti sumnje, da bi bil vzrok nesreči v novem letu — posebno velja o ženskah, da prinašajo nesrečo — si nobeden ne upa prvi vstopiti v tujo hišo. Če je sila, pokličejo zaželjene osebe iz hiše. Prvi obiskovalec se imenuje polazeženik, ali polajžnik, tudi polaznik, položajnik, položnik (v Slavoniji), položnik ali položajnik (na Hrvatskem). Beseda prihaja od glagola »polaziti« (obiskati, obiskovati, priti). Stopiti mora z desno nogo čez prag in ne sme priti praznih rok. Zato vstopi z vejico ali že pripravljenim drvom v hišo ter raztrosi peščico žita na družino. »Kristos se rodi«, pozdravi, oni mu odgovore: »Va istinu se rodi.« Po tem pozdravu vrže tudi gospodinja nekaj žita nanj. Nato stopi k ognjišču (ki je ševeda odprto), podgrene ogenj ter izreče blagoslov isker, n. pr.: »Koliko varnica, toliko ovaca, novaca, jariča, pilica, klasate šenice, muške dečice, telaca, surih svinja, crnih koza, a najviše života i zdravlja« — kolikor isker, toliko ovc, novcev, kozličev, piščet, klasaste pšenice, moške dece, telet, sivih prašičev, črnih koz, največ pa življenja in zdravja.

Nato visoko vzdigne šibo ter želi, da bi žito in konoplje tako visoko zrastle. Večinoma potisne tudi badnjak naprej, ga poljubi, polije z vinom ter postavi nanj kako darilo. Nato šele poljubi vso družino. Prinesejo mu stol ali blazino, katero pa skušajo vstran potegniti, da polazeženik pade na tla — tako debele snope hočejo ob žetvi valjati. Nato mora delj časa sedeti, da tudi koklje, ki valijo, dobro sede. Obesijo mu kožuh, plašč ali odejo čez rame, da bi tudi smetana na mleku bila tako debela. Nekateri mu privesijo tudi kodeljo zadnjega prediva okoli glave ali života.

Polazeženik je ves dan gost pri hiši, gotovo pa mora biti pri glavnem obedu. Tedaj lomi z gospodarjem praznični kruh. Gospodar mu govori svečano napitnico. Radi vidijo, da polazeženik dosti pije in da postane vesel. Ko odhaja, ga bogato obdarijo. Dobi nogavice, rokavice, prediva in tudi kolač, ki je nalašč zanj spečen.

Če je hiša v novem letu srečna in blagoslovljena, potem ostanejo tudi v prihodnje pri istem polazeženiku, drugače pa poskusijo z drugim.

Ti običaji so v osrčju srbskega ozemlja najbolj ohranjeni, proti jugu, v Macedoniji, in na Hrvatskem pa so že obledeli.

V raznih krajih se vrše običaji na podoben način, ali pa malo drugače.

V Sremu: Med tem, ko polazeženik govori blagoslov, ga obsuje gospodinja z žitom. Njemu na čast zapoje posebno pesem: »Polazeženik, bodi nam vesel.« Po polnoči ga razvešale z bakljado, mu podarijo okrašen kolač ter ga pevajoč sprejmejo domov, kjer vse pogosti. Pri katolikih v Sremu pride polazeženik že dan poprej ob treh zjutraj ter želi srečen badnji dan, mnogo srečnih in zdravih let ter mir božji. Takoj se mora vstati pod mizo, da kure dobro nesejo. Darujejo mu pletenico s srebrnim novcem. Polazeženik mora biti vesel, da je tudi vse leto veselo.

Tudi v naših Halozah imamo še spomin na polazeženika ali polazeženico. Za novo leto naroče mlado deklico iz sosesčine, ki pride novo leto voščiti. Ta deklica zleze pod mizo, se vsede in vošči od tam veselje in zdravje. V Halozah velja deklica, a mlada mora biti; le taka prinese srečo ter zdravja v hišo.

Drugod pri nas pride na Lucijino zgodaj zjutraj, preden je še družina vstala, »polazar« in živini položi (Pajek, 93). A ta je očividno od »polagati«.

Tudi Bolgari imajo polazeženika, ki se imenuje paleznik, spoleznik, poljeznik, poodnjak ali pooznjak, in ki pride 20. decembra na »Ignaž-den« ali »poljazov den« ter vošči srečno novo leto.

Prvi obiskovalec na Božič je nosilec magijskih moči, ki jih skušajo izkoristiti za pomnožitev živali in obroditev setev. Običaji s polazeženikom so nastali iz novoletne misli, iz verovanja na srečo prvega srečanja in na moč blagoslova.

Pri Srbih prihaja že o Božiču, ker se je z Božičem pričelo novo leto.

Matija Malešič:

Drenov cepič.

Tone počasi in tiho vstane in počaka ob zibelki. Ko vidi, da je Tonček trdno zaspal, se pretegne. Pa pogleda po sobi, kot da išče, česa naj se poprime in kaj naj začne s svojim dolgim časom. Mimo Tončke v kotu pri jasliah naglo švigne pogled. Kot da se boji prošnje v njenih očeh! Po prstih do peči; potiplje, če je vroča; obstoji za hip, kot da težko, težko premišlja; zgrabi klobuk, vrže zimsko suknjo na rame. Ko da se je hipoma domislil, da je pozabil v hlevu gorečo svečo — je že na veži. Zaškripljejo vežna vrata, koraki ne hite v hlev, po snegu škripljejo tja proti hiši za ovinkom. Hiti Tone, ko da mu gori pod nogami. — Hiti, hiti.

Kakor že toliko in toliko večerov, kakor zadnje tedne večer za večerom, prav tako danes. Tudi danes, celo danes. Pa je upala Tončka, da vsaj danes ne pojde. Pa je bila dobra, dobra z njim ves dan. Pa je ni razumel, o, ni razumel. Hiti, hiti proti zidani hiši za ovinkom, ko da se boji, da ga pokliče nazaj in poprosi, naj danes ostane doma. Ali se res boji, zato tako hiti? Je razumel, pa gre vseeno? Tako daleč je z njim?

Tončki gre na jok. Luč v kozarec pred jasliahmi noče in noče mirno goreti. V stenu čvrči, dušica plava nemirno po olju. Tončka privije petrolejko na mizi in upihne luč v kozarec pred jasliahmi. Otrne s prsti sten in ga popravlja v dušici. Le zakaj tako neprijetno čvrči in nemirno gori luč danes, v tej sveti noči, ko diha jo nebesa na zemljo mir, veselje in ubranost?

Kane solza iz Tončkinih oči v kozarec z vodo in oljem. Zatisne si z rokavom oči in si izbriše solze. Še bolj bode čvrčala luč na olju, če bodo plavale solze po njem. Tako hudo, hudo je Tončki pri sreči, ko ne more biti hudo nikdar in nikjer na širnem svetu nikomur v tej sveti noči.

Marija, ki si to poč toliko trpela, pa se je svoje trpljenje spremenilo v veselje, ko si položila detece v jasli, Marija, zakaj nisi uslišala Tončke, ki te je ves dan na tišem prosila: Naj ostane danes doma, vsaj danes naj ne gre ...

Čvrči, čvrči lučka, nemirno plava dušica po olju, bega plamenček po pastirkah. Pa je lepo otrnila sten. Kaj je morda preveč vode na dnu, premalo olja po vrhu? Vselej je vtila toliko vode ko danes, vselej prilila toliko olja, vselej je gorela luč mirno in ni čvrčala.

Čvrči lučka, čvrči, čvrči. Tončko čvrčanje zbada v tej tesni tišini in žalosti. Kako bi, le kako bi popravila luč, da ne bi čvrčala?

To čvrčanje je nezmosno. Tončka ga ne prenese: To čvrčanje ...

Tončki omahnejo roke, ki so posegle po luči pred jasliahmi. Sesede se na klop. Vso pretrse. Trepeta.

Saj ... saj to čvrčanje pomeni ... Pomeni: duša v vica h trpi, po pomoči kliče. Da ji le ni takoj prišlo na misel! Pa hoče, norica, s svojimi rokami odpraviti čvrčanje: pahniti trpečo dušo v vica h v še hušje trpljenje ... z rokami, norica! — Ne z molitvijo ...

Pa za katero dušo v vica h naj moli? Katera duša trpi in potrebuje njene molitve?

Ko v hiter odgovor zaropče nekaj v hlevu. Ali je butnila krava z rogom ob jasli, ali ... ali ...

Tončki zastaja kri po žilah.

Znamenje! Znamenje!

Tašča ...

Tašča, ki so jo pred tedni odnesli iz te sobe na pokopališče. Njen duh je prišel pogledat. Saj hodijo to noč nazaj duhovi ... Pripovedujejo tako ...

Vsa trda je Tončka. Siroko odprte oči strmijo nepremično v vrata. Ko da čakajo, kedaj se sama od sebe na stežaj odpro.

Ni doma Toneta. Gre in jo pusti samo. O, že vse te tedne, večer za večerom, je sama, s strahom v srcu ... Strah pred taščo ... Nikdar večji strah ko danes. Saj danes se vračajo pogledat na domove ...

Jezus, na današnji dan rojeni, daj ji večni mir in pokoj! —

Ne odpro se vrata. Kaj le čakaš, kako le misliš, Tončka? Duhovi pridejo skozi zaprta vrata, skozi zidove, skozi šipe po oknih.

Kaj ni nekdo v sobi? Kaj ni zavelo nekaj hladnega od vrat?

Krikne Tončka, siloma se odtrga s klopi in omahne h hčerki na posteljo. »Tončka, hčerka, prebudi se! Čuj z mamico, da je ne bo strah same ...«

Zaspano pogleda hčerka mamico, zaskeli jo luč v oči, obrne se v steno in zatisne oči.

Nekdo je v sobi. Je, je, je!

»Daj ji večni mir in pokoj, večni Bog!«

Ne odide tisti iz sobe. Vse bolj ga čuti Tončkino sree, skoraj ledeno ga občuti. Kaj se huduješ, duh, ki si v življenju tako ljubil malo Tončko, da je iskala mati v stiski pri njej pomoči in jo prebudila?

Gospod, daj ji, daj ji večni mir in pokoj, ranjki tašči! Pokne nekaj v omari. Morda ob nje ...

Tončka se sesede ob zibelki ... Sinček, Tonček ...

Čuj ...

Zajoče Tonček ob krčevitem stresljaju. Vzdigne ga iz zibelke z odejo in pernico ter pritisne k sebi.

»Da veš, zlatek, kako je mamici hudo ... Pa ni, ni toliko kriva, ko misli tvoj atek ... Kakor misli tvoja stara mati še na onem svetu ... Tista jajca, ki jih je hotela stara mati imeti zase in prodati ... Pa tiste kokoši, ki jih je hotela odnesti k tvojemu stricu ... O, čemu se je upirala temu in ji ni pustila po volji? Srček moj, mamica je bila prava gospodinja, ne stara mama! Za hišo je morala skrbeti, tako hudo pa ni mislila. Pa kdo je slutil, da bode tako naglo pobralo staro mater, da ni do prave sprave prišlo?«

Čvrči luč, joče, joče Tonček. Njegov jok je prepodil tisto strašno iz sobe.

»Lačen si, ubožček ...« — Tončka sede z njim k peči. Odleže ji. Premisli: Še nate, sirotek mali, pozabi naš atek, ko sedi pri kvartah v tisti zidani hiši za ovinkom. — Oče je, mož je, pa sedi med fantalini, ki nimajo skrbi. Edini oženjen, ki se družijo z njimi. Pa če je kdaj prej zahajal med nje, sedaj bi ne smel. Pa vsaj s tistim zoprnim Jankičem bi ne smel sedeti pri isti mizi. Saj ve o njem, kako je gledal včasih za njo in se ji vsiljeval. Pa nima toliko ponosa v sebi? Pa da so mu kvarte in fantovska družba več kot ti, sinček, drobčkani, več ko ti, zlatica na postelji. Pa da mu je Jankičeva družba več ko tista, ki je prav tega Jankiča odbila, da poveša pogled, ko jo sreča. Pa ga ne strezne, ko se cel dan potika brez cigarete. Nima je s čim kupiti. Misli si Tončka, kako je bilo prejšnji dan pri kvartah tam v hiši za ovinkom. Ni vesela igrace, ki jo včasih kupi Tončki. Ve, s kako pridobljenim denarjem je bila kupljena. Ah, pa so redki, redki dnevi, ko je malo boljše volje in se baha z boljšimi cigaretami in kupi hčerki igrace. Kam pelje pot, Tone? Zakaj, zakaj si začel, kar si fant smel, kar mož ne smeš? Pa še ženo kriviš, ki bi padla na kolena pred teboj in te prosila: Nehaj! Imej usmiljenje z menoj!

Tončka vzdihne. Ko z iglo jo zbode spomin: tiste dneve po materini smrti ni skoro nič govoril, mračen in potrpet se je vlačil po hlevu in okoli hiše, v sobi ni imel občutka. Rad je imel ranjko mater. Pa je neki večer ježno potisnil klobuk na oči in odšel trdih korakov. Več ko pol noči je v strahu in skrbeh prejelokala Tončka. Ko se je vrnil, je puhel iz njega smrad po dimu in vinu. Drugi večer ga pa je prestregla: »Ne hodi, Tone! Strah me je same ...« »Že veš, zakaj te je strah!« Sirov in zadirčen glas, da ga je kar plašno pogledala. Ali je res to izrekel Tone? Pa je potrdil isti glas: »Kaka si pa bila z ranjko materjo?« Toliko da ni rekel: »Ti si jo pahnila v grob!«

O ... Ni lačen Tonček. Joče, joče, davi se v joku, ves rdeč je v obraz. Čvrči, čvrči lučka pred jasliahmi in je vsa nemirna. Zamolklo nekaj zaropče v hlevu. Kakor prej.

Zdaj, zdaj bo stopilo zopet skozi zaprta vrata tisto prestrašno v sobo in bo dušilo, dušilo in bičalo ...

»Marija, ki si toliko pretrpela to noč, pa se ti je tvoje trpljenje spremenilo v veselje ...« Tončka zabega s sinčkom proti jasliahmi ko po pomoč.

Nekdo ježno in sirovo butne ob vežna vrata.

Tončki zastaja sapa. »Marija, trpeča Marija ...«

S hrupom se odpro vežna vrata. Tončki se megli pred očmi. Pritisne se k zidu, boji se, da omahne s sinčkom.

Koraki po veži.

Hipoma se razjasni Tončkin obraz. Tonetovi koraki! Tone!

Ne more se premagati Tončka. Pogleda na Mater božjo v jasliah in reče glasno:

»Marija, ki si to noč toliko pretrpela, pa se ti je trpljenje spremenilo v veselje, hvala, hvala ti!«

Mrk in mračen je Tone, ves zaripel v obraz, iz oči mu švigajo bliski.

Tončka v preveliki sreči ničesar ne opazi. Da je le doma, da je le doma! Marija, kako si dobra! »Atek te poziblje, zlatek! Tako lepo, ko zna le atek! Da boš zaspanček ko angelček.« In položi sinčka v zibelko in ga odeva.

Tone stoji ob peči in gleda v tla. Ko da ne čuje žene in sinčkovega joka ter ne misli na zibanje.

»Poziblji ga! Skuham ti čaj! Mrzlo je zunaj.«

Je že v temni veži Tončka. In je ni strah, saj je Tone doma. Da reče, še v hlev bi šla brez luči pogledat. Saj je doma, saj je doma. Božično pesem bi si najrajši zapela. Marija, kako je res: Še nikdar nikoli nisi nikogar zapustila, ki je s polnim zaupanjem prišel k tebi po pomoč.

Vzdrami Toneta sinčkov jok. Sirotek, kaj mu le je, da se tako dere? Pa se skloni k njemu, mu popravi odejo in ga zaziblje.

Ni mrkosti v Tonetovem obrazu, ni bliskov iz njegovih oči. Ziblje, ziblje, ziblje sinčka in mu gleda v obraz.

Ponehuje jok malega — mrkost in mračnost leze v očetov obraz, v oči se budijo bliski. Ko da je v hipu pozabil, kje je, neha Tone zibati zibko. Tam na omari nekje leži dolg nož, zarjavel je morda že. Na ta nož se domisli Tone in neha zibati sinčka.

Zaveka mali v zibelki. Tone se gane in ga hlastno zaziblje.

Naj leži tam na omari tisti dolgi nož, le naj ostane tam. Razbojniki jemljejo s seboj take nože, Tone pa ni razbojnik. Tam za vrati v hlevu je prislonjen drenov cepič,

dosledno zastopa in podpira vse načrte svobodomiselnih krogov v državi. Prosvetno glasilo radičevcev »Gruda« pa aploh taji neumirjenost človeške duše! Zato mi vemo, da ti zeleni klerikalci, s katerimi duhovniki po prepovedi ljubljanskega škofa še kandidirajo ne smejo, niso verska, ampak je najbrž le tiskovna napaka in bi se moralo glasiti: Radičevci smo — protiverska stranka! Če se bodo pa spreobrnil, pa bomo vsi veseli, samo da bodo morali vstopiti v SLS.

Državna politika.

V NASI DRŽAVI.

Vsak teden novo vlado si želijo gotovi krogi v naši državi. Seveda bi se pri tem nič ne delalo. Pa je bila ravno največja nesreča do sedaj, da so se vlade tako menjavale. Radič je novo vlado že sestavil. Pa — ni bilo nikogar, ki bi jo hotel potrditi.

Davčni zakon — najvažnejše delo sedanje vlade! Dokler nismo prišli mi v vlado, sploh ni bilo niti govora, da bi se davki izjednačili. Zdaj nasprotniki vpijejo, da smo zoper izjednačenje, ker tega ne vpeljemo čez noč, kar je pa seveda popolnoma izključeno. Taka stvar se mora narediti potom zakona, da potem drži. In tak zakon je vlada predložila. Po tem načrtu bomo dosegli izredno znižanje davkov v Sloveniji in če mogoče celo to, da se dohodnina sploh ne bo plačevala. Ko pride predlog v razpravo, bomo o njem več poročali.

Nova razdelitev oblasti. Na vidiku je zakon za novo razmejitev oblasti. Dejansko je položaj tak, da se nekatere oblasti ustanovile po napačnem načelu in se zdaj križajo razne kompetence oblasti. Ako pride do tega zakona, se bo gotovo tudi razmejitev v Sloveniji izvršila.

Za odpravo dohodnine dela sedanja vlada s polno paro. Ko so to izvedli nasprotniki, so hitro pripravili nujen predlog, ki bo pa pozneje vložen kot bo pa predložen predlog vlade. V načrtu je, da se s prvim januarjem 1928 neha predpisovati dohodnina in da se bo plačevala samo še leta 1928 za poteklo leto 1927.

Vladni klubi — zborujejo. Radikalni klub in demokratski klub sta zborovala te dni. Nasprotniki sedanje vlade so prerokovali, da se bodo na teh klubih vršili pravi poboji med posameznimi strujami in da pride do razkola v demokratskem kot tudi v radikalnem klubu. Pa ni hotelo biti te nesreče.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Prijateljstvo med Bolgarijo in Jugoslavijo. Zadnji teden se je veliko delalo na tem, da bi v Bolgariji moral odstopiti ministrski predsednik Ljapčev, ki je za prijateljstvo z Jugoslavijo in da bi prišel drug ministrski predsednik, ki bi bil — hlapec Mussolinijev! Sedaj pa je Francija posegla vmes in tudi Anglija je za to, da med Jugoslavijo in Bolgarijo pride do prijateljskih razmer. — Takoj, ko se je to zgodilo, je pa vstal Mussolini in rekel, da je tudi on to! O, ti hinavček ti!

Naša meja na Bolgarsko še vedno zaprta. Ker Bolgarska vlada ne more dati garancije zoper vpadajoče komiteje, je naša vlada mejo zaprla in sedanjí prošnji bolgarske vlade, da naj mejo odpre, ni mogla ustreči.

Ponižna Italija — samo na videz! Italija pravi, da je miroljubna, pa ima izredno vojaštva pod orožjem. Pravi, da je do Jugoslavije posebno prijateljska, pa na otokih na Jadranskem morju pripravlja postajališča za svoje zrakovce. Pravi, da z Albanijo nima nobenih namenov, da bi služila kot izpadalna točka na Balkan, pa so po vsej Albaniji italijanski oficirji. Pravi, da se Francije in Anglije nič ne boji, toda takoj stisne rep, če ena od njih le s prstom pomigne. Uboga Italija!

Mir med Poljsko in Litvo. Ni šlo po načrtih ne enega ne drugega, ampak vsled strahu, kaj bi mogla povzročiti

— Modri mož, pomagaj mi in dam ti svoj dijamant in orstan! On te tudi poplača, če odpre žalostne oči, ker je bogat, njegova duša pa je še bolj bogata ...

(... Glu, glu, glu! ... doni meterska steklena trobenta, nad množico se dvigajo kipi bogov, pot v svetlobi zavije in oči godrnjajočih malikov strahotno zro v sveto noč. Dra—dra—drasta ... vzklila množica, ki roma k svešču. Skakajoče želve, okno svetlišča se čarobno svetlika, vsakdo se veseli, samo on, Mutsuhito Dsain, je zapuščen in sam reva ...)

— O, gorje mi! Od mojega diha odpade tudi črešnjav svet ... Reši ga, modri mož, reši mojega ubogega ljubljence!

— Ne moti me, dekle, vse storim, le ne joči in ne moti. (Orjaška drevesa, svete kriptomerije razprostirajo emne veje v svetlo noč, na velikem grmičevju praprota se rese dežna kapljica ... solza trpetih je to ... Pred cvetličnimi čajarnami gre množica mimo, z vejicami maha o ureči kriči, tako prodre po granitnih stopnicah na dvorišče svetlišča, katerega iz enega granitnega kamna izsekana vrata se temno smejejo času ... V ospredju se reži kameinit nestvor, krog njega se suče svet sanj, svetlišče je odprto, v zlatem žarku se svetlika, duhovniki nepremično sedijo na svojih ločenih prostorih ... in ljudstvo se vsiplje, le njega ne pusti prvi duhovnik noter: Proč! Zatajil si bogove četov, prokletstvo tisočrokega Kwamona je nad teboj!)

— Ne jokaj, dekle, mladi gospodar prenese napad ...

(Glu ... glu ... glu ... Trombe utihnejo, okno svetlišča postane polagoma temno, strašne glave malikov se že komaj vidijo. Na prostem polju hodi in ga obdaja od vseh strani mir, le majheh pes reži za njim. Hm! On nikdar ni mel psa, toda ta mali, beli psiček ne gre od njega! Kako zvest mu je! Nikdar ga ni božal in vendar ga tako hvaležno gleda ... Toda nininini!)

— Dekle, moli! Tu je odločilni moment ...

(... Izmed grmičevja pridejo divji psi in bližajoč se brusijo zobe, da bi ga raztrgali ... Trije strašni krvoločni psi ... Van, van — evili beli psiček, po robu se jim postavi in brani gospodarja ... Veliki bog! Napadejo ga in ga nrevirajo, srce mu iztrgajo, toda psiček ... mali psiček ga ne pusti ... Gorje! Krvoločni psi imajo človeške glave. Dvorton! ... Alice! ... g. Češplja! ... in raztrgajo tudi malega psa ... uboga Zvonček ... Zaj, jaz, jaz! ...)

nova vojna, v katero bi posegla tudi Rusija, sta si podale roke Poljska in Litva. In vse bo zopet dobro!

Rusija stopi v društvo narodov. Opozicija, ki je zavirala razvoj Rusije v normalno smer, je ostala v silni manjšini. Moč ima danes Stalin in njegova mirnejša smer. Najprijetnejši dogodek za Božič bi bil gotovo, ako bi Rusija stopila v društvo narodov.

Amerika se oborožuje. Moč Amerike je pred vsem v dolarju, ki edini je zmagal v svetovni vojni in je postal gospodar. Da pa si to moč zavaruje, pripravlja Amerika novo oboroževanje na morju in v zraku. Za ladje in zrakovce bo izdala 3 krat več kot iznaša naš celi proračun.

Kaj je novega?

Duhovniške vesti. Č. g. župnik Jernej Vurkelje pri St. Vidu na Planini je imenovan duhovnim svetovalcem. — Č. g. Martin Petelinšek je prejel pohvalni dekret za vestno katehetsko službo na vinarski šoli v Mariboru. — Župnija Marija v Pušavi je razpisana do 23. januarja -928.

Nesreča dunajskega brzovlaka. V sredo se je pred lattersberškim predorom pri Mariboru pripetila železniška nesreča. Brzovlak je ob štirih zjutraj odpeljal iz Maribora proti Gradcu. Ker je proga zelo napeta, je do vrha klanca potiskal vlak poseben stroj. Sredi klanca pa se je brzovlak med tretjim in četrtim vozom pretrgal. Potom avtomatične naprave se je brzovlak sicer ustavil, toda strojevodja na pomožnem stroju je mislil, da je sam povzročil zastoj, in se je s silo zagnal v stoječi brzovlak. Ta sunek je imel za posledico ne le veliko paniko, temveč tudi več lahko ranjenih in enega teško ranjenega. Pet vagonov se je pokvarilo, da so jih potem, ko se je vlak vrnil na mariborsko postajo, morali izmenjati. Brzovlak je imel dve uri zamude.

Vlom v porodnišnico v Mariboru. V sredo so ob devetih zvečer poskušali štirje neznanzi vlomiti v porodnišnico, prejšnji sanatorij »Petrovo selo« v Mariboru. Uprava je takoj poklicala policijo. Ko pa je ta došla, so se vlomilci že poskrili. Po odhodu policije so se zopet pojavili in sicer so skušali vlomiti pri oknih in vratih. Nato je uprava poklicala orožništvo, ki je prišlo na lice mesta, pa storilec ni moglo več izslediti. Bili so štirje moški, eden izredno velik, in so imeli odkrit namen, vlomiti v porodnišnico.

Nova hiša se napol porušila. Na Pobrežju pri Mariboru in sicer v Novi ulici št. 4, si je postavil novo enodružinsko hišico delavec trdnice Zlatorog Jelenič. V noči od 13. na 14. t. m. se je naenkrat zrušil dimnik, ki je predrl strop stanovanjske sobe in je padlo vse v klet. V trenutku nesreče je čakala v izbi, skozi katero je letel dimnik, na svojega moža žena Jeleničeva. Tudi oba stranska zidova sta se porušila, ker sta bila nestrokovnaško napravljena in povrh iz zemlje namesto iz ilovice. Srečnemu slučaju se je zahvaliti, da nista bila žena in otrok, ki sta se nahajala v sobi, ubita. Vzrok nesreče je pač ta, ker je bila hiša »štesana« iz ilovice. Kakor se čuje, se je vselila rodbina brez končnega oglada v novozgrajeno hišo, nosi torej vso odgovornost sama. Pri sedanjih stanovanjskih stiski je pač ves slučaj razumljiv.

Prosluli vlomilec obsojen. Letošnje poletje je povzročal z najdrznejšimi vlemi pri belem dnevu vlomilec Pavličević veliko strahu. Štefan Pavličević je prišel v Maribor v začetku meseca julija t. l. ter dobil delo pri ključavničarju Schellu. V začetku je pridno delal, tako da je bil gospodar prav zadovoljen z njim. Kmalu pa je pričel pijančevati, zapravljal je celo plačo v par dneh, ko pa mu je zmanjkalo denarja, se je lotil svojega starega posla, ki mu je svoječasno prinesel večletno ječo, postal je tat in vlomilec. V poletnih mesecih odide iz mesta mnogo rodbin na oddih v kopališča in na deželo. Stanovanja ostanejo prazna čisto za par mesecev. To priliko je Pavličević izrabil ter pri belem dnevu izvršil več zelo predrznih vlovov v prazna stanovanja. Pokradel je vse, kar mu je prišlo pod roko, največ pa je odnesel obleke, katero je spravil na svoje stanovanje kar

— Verujem v te in se ti molim, o kralj mogočnosti! Stori me za najsrečnejšo ženo na zemlji: ozdravi mojega ubogega ljubljence! Verujem v tvojo svetlobo, ki preplavi vso zemljo in vlije svetlobo v naše srce in naš um, da bi nas vse zveličal ... Mutsuhito Dsain je tvoj sin ... ozdravi ga!

(V svetli, sveži vodi plava truma rudečih rib, na sivih kamenih otočkih spijo drobne želve, na cvetovih vodnih rastlin leta plav kačji pastir ... Halo! Sonce vstaja ... Mutsuhito Dsain zbudi se! Veliko delo te čaka ...)

Odprl je mrzlične oči ...

— Živi — je šepetala Zvonček.

Bolniku se je vrnila zavest.

— Kje je fulminoid?

Dekle je s sklenjenimi rokami, nemo klečalo poleg njega.

— Sanjalo se ti je, ljubi — se mu je tiho smehljala.

Mutsuhito Dsain je zaprl trudne oči, usta je zaprl in izpod trepalnic se je prikazala solza, ko kaka svetla marjetica ...

XX.

Cvetlične vaze je postavila krog velikega, pozlačenega Budovega kipa, ki je prestoloval na oltarju v steni v sredi lotusovega cveta. Roke je sklenila in se je vrgla na čelo pod večno lučjo, ki je s pospanim migljanjem čuvala v noči, polni cvrčkovega petja.

— Kličem te, o Ama—Teras—Omi—Kami, ki si kralj veličanstva! V sedmih nebesih sedi, nagni se z ušesom iz solnčnega doma in usliši mojo prošnjo ...

Duh cvetlic je sladko lebdel krog oltarja.

Padla sem, a ne na kamen, marveč na lastnem srcu sem se spodtaknila, v prahu sem, ko zavržena krizantema in neozdravljiva bol je razprostrla nad menoj sinje-modro tančico. Kličem te!

Tihi plamen večne luči se je mehko razlil po njenih laseh. Prišeci nip. Na žalostnem, krotkem obrazu je bila pobožnost.

— In tudi vas kličem, drugi bogovi: Buda, Omidah, Bente in Kwannon, ki ste v oseh različni, po bistvu pa ste eno. Uslišite me, ker je moja bol tako velika, da sega od konca enega neba do drugega. In v sreč itak nima prostora ...

v ukradenih kovččkih, ki jih je našel v stanovanju. Ukradene stvari je prodajal nekemu krojaču. En del blaga pa je zastavil po raznih gostilnah za svoj zapitek. S svojimi vlemi, ki so si sledili drug za drugim, je Pavličević postal kar pravi strah Maribora. Izvršil je vsega skupaj šest vlovov, od katerih pa se mu eden ni posrečil. Pri ostalih pa je zato napravil zelo dober plen, ki je po navadi bil vreden po več 10.000 Din. Naposled ga je policija izsledila in ga aretirala. V začetku je trdovratno vse tajil, naposled pa je pod težo dokazov moral priznati vse vlohe. Pavličević je odgovarjal za svoje vlohe pred tokratno mariborsko poroto, ki mu je prisodila štiri leta težke ječe.

Uboj. Dne 24. avgusta t. l. je srečal v Rušah Ivan Skarlovnik pred Podgornikovo hišo Stanka Mohorko in njegovega prijatelja Jakoba Megušarja. Po svoji stari navadi se je zaletel v Megušarja, nakar ga je Mohorko pozval k redu in mu dal dve zausnici. Skarlovnik se je nato odstranil s opombo, da ga bo Mohorko še pomnil. Čez kakih 20 minut se je obdolženec res vrnil nazaj, držeč roki v žepih. Pristopil je mirno k Mohorku ter ga z vso silo udaril s odprtim nožem v levo senco. Udarec je Mohorku prebil lobanjo ter mu ranil možgane. Mohorko je bil takoj prepeljen v mariborsko bolnico, toda vsaka pomoč je bila zaman. Umrl je vsled otrpnenja možganov. Morilec so navzročili delavci takoj po zločinu prijeli ter mu odvzeli nož, nakar pa se jim je iztrgal ter pobegnil. Bil je nato od orožnikov aretiran. Radi uboja je obsodila tokratna mariborska porota Skarlovnika na štiri leta težke ječe.

Dve smrtni nesreči. V bivši Mohorjevi tiskarni v Prevaljah je Viktor Logarija iskal staro železje. Pri tem je ponesrečil prijel za električno žico in bil na mestu mrtev. — Pri posestniku Pecetu v Malem dolu, okraj Celje, so blizu njegove hiše razstreljevali skale. Pri vpeljavi vžigalne vrvice se je nenadoma vžgal dinamit. 18letni sin posestnika je bil tako nesrečno zadet, da je drugi dan umrl.

Z nožem ga je sunil v prsa. Dne 26. oktobra 1926 zvečer so delavci, ki so bili zaposleni pri popravilu cerkve v Majšpergu, obrezovali repo pri gostilničarki Mariji Drezinšek. Med njimi je bil tudi Franc Hojs. Pri delu so precej pili, tako da so bili nazadnje že precej vinjeni. Po končanem delu so se odpravili na svoja skupna ležišča. Franc Hojs, dalje Jožef Golob, Mihael Muhič in Alojz Curk pa so ostali še nadalje na cesti. Med njimi je nastal spor ter so se naposled stopili. V pretepu je Hojs najprej udaril Goloba z lafo po roki ter ga lahko poškodoval, ko pa je prihitel temu na pomoč Mihael Muhič ter prisolil napadalcu zausnico, je to Hojsa tako razpalilo, da je potegnil nož ter ga z vso silo zasadel Muhiču v prsa. Sunek je temu prerezal srčno žilo, kar je imelo za posledico takojšnje izkrvavljenje in seveda tudi smrt. Radi zgoraj omenjenega uboja je bil Hojs pred tokratno mariborsko poroto, kjer je zločin priznal in so mu prisodili 18 mesecev težke ječe.

Težki poškodbi dveh delavcev v Trbovljah. Dne 12. t. m. popoldne se je pri podjetju Djukič in drug v Trbovljah težko ponesrečil mladoletni delavec Stanko Tratar, zaposlen pri vzpenjači za premog, ki nosi še od delavstva pridjano ime Semmering in to radi opasnega dela, ki ga delavec tam vrši, ker ta ne more odbežati proč v slučaju, če se voziček za premog odtrga od vzpenjačne žice, kakor se je pri tej nesreči zgodilo. Nesreča se je prigodila na način, da se je voziček odvezal in z vso silo drvel v nižavo. Tratar je bil pri tem delu šele prvi dan in je tudi delal šele prvi šiht. To je k nesreči še pripomoglo, ker se je v dolino drvečega vozička namreč tako ustrašil, da je na mestu obstal kot vkovan. Voziček se je zaletel v Tratarja in ga smrt nonevarno poškodoval. — Drugi slučaj je prvemu podoben. Na posevni progi na Doberni se je na mestu, kjer dobi proga drugo ležečo smer, veriga od vozička odpela, maček, ki bi moral odpeti voz obdržati, ni bil v redu, tako da je voziček drvel nazaj v nižavo ter tam zaposlenemu Ivanu Podbevšku zdrobil nogo in ga tudi drugod težko telesno poškodoval.

— Umrl duhovi vladarjev, tudi vi ne ostanite daleč in prikaži se v uri boli tudi ti, Otoko, sveti duh mojih prednikov, ki tudi v meni živiš, a vendar ne bivaš v mojem sreč, ker je hiša moje duše prazna in temna ...

V roko je vzela iz modragorinega korena narejeno ropotačo in je ropotala, da bi postali poklicani duhovi pozorni. Globoko se je priklanjala pred oltarjem in njena molitev je bila ko petje mesečnega človeka.

Budov kip je mrtev zrl v nič.

— Kličem tudi vas, duhovi zraka in morja, ki na hrbtu tajfuna drvite od strani Lune in Kamčasko ... Roke in noge sem umila v čisti vodi, dušo pa s solzami, da bi vas dostojno sprejela. Srce čaka. Pridite!

— Steklene palčice colske harfe so zunaj zacingljale, od odprte verande je pripihljal v sobo duhteč vetrč in jo z dihom poljubil na čelo, ki je bilo rudeče od svetlobe večne luči. Dekle ga je začutilo in pobožnost se je v očeh spremenila v neki nadzemni občutek.

— Duhovi skrivnih in nečistih krajev, tudi vi ne izostanite, ko odprem modro votlino svoje duše — je nadaljevala molitev kakor to predpisujejo svete knjige. — Grobni duhovi dežele korenja, vi tudi pridite in sence najstarejših narodov, prikažite se vsi pred mojim oltarjem, ki sem ga okrasila s cvetjem in boljo ... haho!

Plaskala je z malimi dlani, cepetala je z nogami in tako zbiralala krog sebe duhove nebes in zemlje in hvala je odhajala skozi rudeče pobarvana usta ko vrelec, ki toplo in čisto izvira v globini.

— Čast, hvala in slava velikemu božanstvu in vsem duhovom od svetlosti do teme! Orimas ... Molim in ležeč na čelu dajem zahvalo, da ste ohranili v življenju mojega ljubega. Hvala ...

Brez besede je molila. Le duša je govorila. Na dolgi trepalnici se je svetlikala solza, na ustih pa se je sanjavo poigraval hvaležen smehljaj.

— Ker zelo ljubim Mutsuhito Dsaina, dasi me on ne ljubi. Odpustim mu. In odpustila sem tudi onemu belemu dekletu, ker mi je vzela ljubega, tega pa ne morem preboleti, da je ubožca sunila v bol in obup ...

Obraz ji je bil še svet od molitve, v očeh pa je zagorela iskra, ni bila iskra jeze, marveč plamen ljubezni.

Božična in novoletna voščila in pozdrave so poslali na uredništvo »Slovenskega Gospodarja« naši vrli fantje vojaki iz vseh garnizij iz Srbije, Črne Gore in Bosne ter Hercegovine. Ako bi objavili imena vseh teh naših fantov, ki se spominjajo v svojih pozdravih najožje slovenske domovine in deklet, bi napolnili več nego polovico lista. Uredništvo »Gospodarja« se zahvaljuje našim junaškim slovenskim vojakom za pozdrave ter voščila in jim želi, da bi se vrnili skoraj zdravi na svoje rojstne domove in kot odsluženi vojaki stopili zopet v vrste naših krščanskih organizacij. Vsem fantom-vojakom, ki bodo za Božič in Novo leto v svojih garnizijah, kliče jubilat »Slovenski Gospodar«: Veseli vojaški Božič in srečno Novo leto ter za vojaka — najveselejše — zdravo vrnitev! Živeli naši slovenski fantje vojaki!

Protialkoholna duhovniška zveza za lavantinsko škofijo bo priredila v smislu sinodalne konstitucije iz 1. 1911 (operationes et Constitutiones pg. 445) in v smislu odloka preč. lavantinskega škofijskega ordinariata z dne 21. jun. 1915, št. 2924, v Celju v Slomškovem domu pri č. školskih sestrah sestanek treznih duhovnikov za vso Slovenijo s sledečim sporedom: A. Služba božja. Ob 8. uri meditacija: Duhovnik in treznost, vlč. g. duhovni vodja M. Avšič iz Maribora. Ob pol devetih: presveta daritev, katero opravi ml. g. stolni kanonik kot škofijski poslanec. B) Referati. Ob devetih: Dušni pastir naj pridobiva duše v osnovni šoli, na pridiznici in v spovednici za trezno življenje; č. g. Lojze Sunčič, kaplan, Rogaška Slatina. 2. Slomšek, lavantinske in ljubljanske škofijske sinode, slovenski katoliški shodi in treznost; č. g. J. Kupčič, prefekt, Maribor. 3. Orlovstvo in treznost; č. g. J. Meško, kaplan, Črenšovci. 4. Prosvetna družba in treznost; č. g. P. Kovačič, Celje. 5. Napačna prehrana pospešuje pijančevanje; č. g. Lojze Zalar, kaplan v Vidmu. 6. Tretji red, cerkvene družbe, bratovščine in treznost; referat vlč. g. P. Grila, Šoštanj. 7. Naša največja naloga v svobodni državi je, da iztrezimo naš narod; č. g. Lojze Pavlič, Murska Sobota. Ob pol enih skupen obed v hotelu »Evropa«. Ob dveh: Kateheza o sv. Janezu Krstniku v razredu šolskih sester: a) za višjo stopnjo osnovne šole, g. Sunčič, b) za 4. razred srednje šole, g. Pavlič. Ob treh: Sestava podrobne treznostne načrta za leto 1928, volitev škofijskih duhovnih voditeljev, določitev vodnikov Mladih junakov, Borcev, določitev abstinentnih taborov in romanj, poživitev »Svete vojske« in »Preroda«, cerkvena in državna podpora naše akcije in resolucije zborovanja.

P. n. župnijske urade vljudno prosimo, da še pred Novim letom naročijo spovedne listike, ker se bodo listiki skupno tiskali takoj po Novem letu. — Tiskarna sv. Cirila.

Veroučitelji se vabijo, da čimprej vpošljejo direktno računovodstvu delegacije ministrstva financ, odsek za ljubljansko in mariborsko oblast prijave veroučnih ur, in sicer izključno le za meseca september in oktober 1927. — Prosvedni inšpektor: dr. Fr. Kotnik s. r.

— Veliki mož, ki ga ljubim, ozdravi, a zastoj ozdravi, ker bo duša na veke bolna. Belo dekle jo je ranilo, sunilo v trpljenje in bol in to trpljenje, muka mojega ljubljence je smrtna močvara. Iz nje se on več ne more rešiti. Ujela ga je in ga drži, dokler se strune duše ne oprostijo... Samo da ga ne pustim!

Nali, rumeni nip hoče nekaj storiti... O, moj bog, ubožica. Stoletno japonsko bodalce je potegnila izpod zlatoplatega plašča in ga je pokazala Budi:

— Verujem v te in te prosim: dovoli, da bi mogla postati sveta, kakor si ti, dasi grem sedaj morit... Vem, da kdor se masčuje, sam sebe uniči, a vendar grem v ladjo in preplujem neskončno vodo, da bom lahko zahtevala račun belega dekleta o nesreči svojega ljubljence...

Glas se je dvignil, ko kaka kitarska fuga, roke je razširila, tako se je upogibala na desno in levo, pred nesmrtnim zborom vseh duhov in umrlih mikad.

— Prodala sem dragocenosti in g. Sladkor, prijatelj belokozcev, mi je preskrbel potrebne listine za pot, jaz torej grem, bogovi in duhovi. Gospa Kihn-san mi je tudi posodila obleko, kako nosi belo dekle, tako lažje pridem v njeno bližino, da bi jo umorila. In jo tudi umorim, ker mi bodele pomagali, ki čuvate Dai Nipona, japonsko otočje in narod, ki vedno z veseljem umrje za domovino. Orimas!

Oči so jej zalile solze. Na obraz je padla in poljubila zemljo. S tresočim se glasom je govorila, potem pa je začela pretresujoče jokati.

— Slabotna sem in grešnica, operite me, da bom ko sneg, ker radi ljubega padem v greh. O, Ama—Teras—Omi—Kami s slabim razumom vidim pot, ki si mi jo odločil. Verujem v te in te molim, ker si mi razsvetlil um; tudi jaz se žrtvujem za domovino; njega pa so zbičali z bičem bolesti in so ga ponižali v duši, ko onega Kristusa, ki je za narode umrl na križu...

XXI.

— Bojim se radi očeta, — se je brala neka slaba slutnja na Alicinem čelu. — Javno mnenje se je obrnilo proti nam.

— Časopisi podžigajo jezo množice — je kimala teta.

— Vojska je neizogibna...

Betty. — Vsak dan prinašajo nove nezmožnosti.

Na praznik Sv. Treh kraljev — fantovski dan. Na vse župne urade bomo te dni razposlali snov za prireditev fantovskega dneva na praznik Sv. Treh kraljev. Snov obsega 1. Osnutek pridige v cerkvi. 2. Spored popoldanskega fantovskega prireditve. Prosimo naša društva, da takoj stopijo v stik z domačimi dušnimi pastirji in se naj domeni, kako ta dan praznovati kot fantovski dan! Dvignimo ta dan naše fante in jih zberimo v naših društvih! Fantje po naših župnijah, vi sami glejte na to, da bo pri nas ta praznik — res vaš pravi fantovski dan.

Na Pobrežju pri Mariboru je bil enoglasno izvoljen za župana dosedanj g. župan Karol Stržina, posestnik in stroj ni stavec Cirilove tiskarne, in istotako v Studencih pri Mariboru g. Alojzij Kaloh, železničar in posestnik.

V Ormožu je na mestni hiši majhen zvon, s katerim zvonijo, kadar je nesreča ali nevarnost (požar in podobno). Zakaj so demokratje dne 4. decembra t. l. po končanih občinskih volitvah tako divje zvonili s tem zvonom! — Ker pomenja demokratska vlada nesrečo za občino!

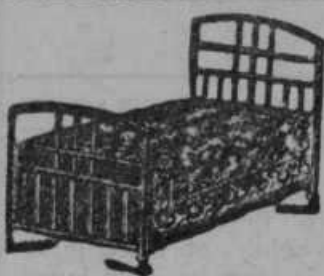
Smrt starega črnogorskega junaka. V Piperih v Črni gori je umrl 105letni junak in zastavonoša Čiro Nešković. Kot starček je sodeloval tudi v svetovni vojni in bil tudi odlikovan. Prvič je šel v vojno, ko je bil star 15 let. Vedno se je izkazal kot junak in se je v vseh krvavih bojih odlikoval.

Pismo iz Belgije. Evzden, 8. XII. 1927. Pusti nam, dragi »Sl. Gosp.«, da se tudi mi oglasimo, kateri smo se začasno oddaljili iz premile domovine ter šli iskat sreče in blagostanja, katerega pa žalibog tudi tukaj nismo našli, ker ni vse zlato, kar se svetli! Zaposleni smo v premogokopu. Živimo ugodno in varčno, da si tako z ovirami nekaj prihranimo. Navdajajo nas spomini veselih božičnih praznikov, ob katerih se nam letos ne bode mogoče, veseliti s svojimi dragimi, zato pa Vam vsem sorodnikom in znancom želimo vselej božične praznike in srečno Novo leto! — Jakob in Alojzija Skale, Svetelšek Miha, Orač Rudolf in Stan-ko, Sladkagora; Kit Alojzij, Strniša Alojzij, Blazina Jakob, Kostričnica; Franjo Šmid, Sevnica, Ivan Komlanec, Lokaj Maks Kosem, Razoor; Alojz Kranjc, Zabukovje; Florijan Kokol, Rečica.

Javna zahvala! Zahvaljujem se pristrčno vsem, ki so pripomogli, da sem si na pogorišču mogel zopet postaviti nova poslopja. — Jakob Vaupotič, posestnik v Hardeku.

Delavcem in prijateljem delavstva! Izšla je knjiga »Žena z zaprtimi očmi«. Knjiga se dobi pri Jugoslovanski strokovni zvezi, Stari trg 2 v Ljubljani in po vseh knjigarnah v Sloveniji. Razen tega je lahko delavstvo kupi, odnosno nazveze in pri krajevnih organizacijah Jugoslovanske strok. zveze. Roman »Žena z zaprtimi očmi« je izredno lep, povzet iz delavskega življenja in je vzbudil že svoj čas, ko je izhajal v »Pravici«, izredno zanimanje. Knjiga stane 20 D in je pripravna kot božično darilo. Cena vezani knjigi pa je 27 Din. Drugih stroškov ni.

Le eno zanesljivo sredstvo proti rastlinskim škodljivcem imamo v Jugoslaviji, »Arborin«, katerega izdeluje: Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10. 1540

GARNIT RA 560.—, 350.—, 290.—
ODEJA s kot 280.—, 220.—, 185.—
ZASTORI 240.—, 180.—, 96.—

Preproge, linolej, namizno perilo, po eljno perilo, obri-
sače. — Blago najboljše ka-
kovosti, cene nižje kakor
povsod.

Veletrgovina R. Stermecki, Celje

Prodaja na debelo in drobno.

— Oče meni, da se morda posreči poravnati nasprotja.

— Kaj bo z Overtonom?

— Očitajo mu, da je morilec množice. — Detektivi ga spremljajo na vsakem koraku. In to je zaenkrat dobro. Ni se nam treba bati tajne jeze Japoncev.

— Overton bo žrtev — je vzdihnila teta. — Ako bo vojna, bo prva skrb Japonske, da se reši Overtona; ako pa mednarodna komisija poravnava nasprotja, ga pokličejo na odgovornost kot morilca množice.

— Tetka, ne plaši me! — je obledela Alice.

— Overtonov plinski regulator je v Nagasaku ubil več tisoč ljudi, kakor tudi Mutsuhito Dsainov električni stroj ni prizanesel San-Francisku...

— Bili sta enaki katastrofi!

— Toda ali je dovoljeno povzročiti samovoljno take katastrofe? I Mutsuhito Dsain i Overton sta grešnika, velika grešnika in radi svojega strašnega čina bodeta kaznovana pred svetovnim sodiščem...

— Kaj se je zgodilo z Mutsuhito Dsainom?

— Zaenkrat tudi njega čuvajo, ko Overtona. Z ozirom na njune osebe sta bila izdana enaka odloka. Oba sta izgubila stroje. Ali ne čitaš časopisov?

— Ne, — je rekla Alice blede. — Vsakega časopisnega poročila se bojim, v tako čudno luč spravljajo mojo ljubezen.

— Večji del mene krivijo radi katastrofe. Toda ali sem res kriva?

— Ne, — je razmišljala teta Betty, — in vendar, — je dvignila sivo glavo. — Ker ko si odslavila g. Mutsuhito Dsaina, si zelo naglašala razliko med belo in rumeno raso.

Ali ni rekel takrat — bomo videli!

Dekletove ustnice so se stresle.

— Kaj hoče od mene, ta podli Japonec? Tetka Betty menda vendar ne mislite, da bi šla za ženo k njemu?

— Sedaj je že pozno — je vzdihnila teta Betty. — Prepri je končala usoda. Grem pripravljat večerjo...

Zlatoobrobljen mehek večerni mrak se je spuščal nad park. Teta Betty je šla v hišo, Alice pa je zamišljeno gledala stolpe v daljavi, na vrhu katerih se je zlato-plavo svetlikal poslavljajoči se solnčni žarek, ko v črni šalici plamen špirita. Naglo se je stresla. Vrtnični grm se je odprl.

Gospodarstvo.

Ivan Šerbinek, obl. poslanec.

Odpis zemljarine radi vremenskih nezdod.

Marsikateri kmet še ne ve, ako ga zadene kaka vremenska nezdoda, n. pr.: toča, povodenj, slana itd., kako mu je postopati, da se mu zato odpiše zemljiški davek. — Ravnanje se je po navodilu davčnega oblastva sledeče:

Tekom osmih dni po nastali škodi je to treba prijaviti dotični davčni oblasti, kateri pripada. Prijava je lahko zasebna, da jo napravi posestnik zase, ali pa za vse posestnike občina skupno na eni poli. V prijavi je navesti tudi številke posameznih parcel z označbo sadežev ter navedbo škode v odstotkih. Ta prijava bi se glasila n. pr. takole:

Davčno oblastvo v Mariboru!

Podpisani naznanjam, da mi je toča, slana (se navede uima) v občini..., na parcelah... na raznih sadežih... napravila sledečo škodo:

(Zato se napravi najboljši, posebno ako je prijava za več posestnikov skupna, zato primerni razpored, n. pr.: Prizadeti posestniki v občini... okraj...)

Koren Matija, hišna št. 5. Število parcele: 8, 10, 17, vinogradi, sadež: žlahtna vinska trta, povzročena škoda: 60%. Število parcele: 11 in 12, njive, fižol, koruza, 25%. Število parcele: 9 in 18, njive, pšenica, 20%. Število parcele: 25, sadonosnik, jabolka, 15%, jabolka za prodajo neporabna, brstje zbito. Število parcele: 20 in 22, travnika, detelja, trava, 10%.

Klemen Marija, hišna št. 15. Število parcele: 6 in 7, vinograd, mešan nasad s šmarnico, 50%. Število parcele: 4 in 5, njivi, ječmen, 50%. Število parcele: 3, sadonosnik, hruške, 30%, nezreli sad zbito na zemljo. Število parcele: 2, pašnik, travnišče, paša, 20%, slabša paša. Število parcele: 1, vrt, zelenjava, 40%.

Številke parcel se izpišejo iz posestne pole, katero bi moral vsak posestnik imeti, ako je pa nima, potem mora naprositi župana za občinsko mapo, na kateri se dotične parcele, sicer težje, pa tudi najdejo.

Ocenjevanje po denarni vrednosti škode v tej prijavi ni treba, ocenjuje se pa v izkazu k prošnji za odpis davka ob koncu leta. Ta prijava pola se kolekuje s 25 Din ali pa s 5 Din, toda v zadnjem slučaju je treba potem prošnjo za odpis davka ob koncu leta kolekovati s 25 Din.

Ob koncu istega leta po spravljaju vseh pridelkov je treba napraviti najkasneje do dne 31. decembra še posebno prošnjo na davčno oblastvo za odpis zemljarine in priložiti »izkaz« o izpadu na celotnem zemljiškem pridelku. Te pole »izkazi« se dobijo v Cirilovi tiskarni v Mariboru za 2 Din komad. »Izkaz«, na katerem je prostora za osem posestnikov, mora biti za vsakega posestnika posebej v vseh stolpcih od 1 do 33 natančno z resničnimi številkami izpolnjen. Treba je zopet posestne pole, da se iz te izpiše, koliko je njiv, travnikov itd., kakor kaže tiskovina in naprej vse sadeže po vrsti po množini in vrednosti ter dnevni ceni, katero vzamemo. Kdo sam iste ne ve, iz kakega še ne starega časnika, n. pr. iz zadnjega »Kmetovalca«.

Vpisuje se skupni donos posameznih sadežev od celoga posestva, ne le samo od poškodovanih parcel ali sadežev. Tako se prišteva n. pr. donos tudi od posestva iz druge občine, ako ga poseduje, ako tudi to ni bilo po uimi poškodovano.

Kako se zapisujejo posamezni sadeži v polo, kaže pola jasno sama. Tako n. pr. se zapiše v vrsto a) koliko bi se pridelalo, ako bi toče ali povodnji ali slane ne bilo; v stolpcu b), koliko se je v resnici samo pridelalo in spodaj v vrsto c) se izračuna, koliko znaša škoda ali izpad, ako se resnični pridelok b) od pričakovanega a) odšteje itd. Pri sadežu, ki ni bil poškodovan in se seveda tudi mora vpisati, sta pač obe številki v vrsti a) in b) enaki in v c) pa pride

— Kaj je? — se je začudila.

Malo ženšče je stalo pred njo. Komaj večje od kakega nipa. Zgane se, skoraj opoteka še v črni obleki, ki je že preživela modo, obraz ji pokriva gosta tančica, pogled pa ji prodira skozi. Vsa njena prikazen je nemo, živo očitanje.

— Kdo ste? — jo je osuplo gledala.

Črni nip je dvignil zlatocvetlično tančico.

— Iz Mutsuhito Dsainove hiše prihajam, — je lomila angleški jezik. — Jaz sem njegovo dekle, Zvonček...

Na rumeno-belem obrazu se ji je temnila razdraženost. Mrlič, ki je prihajal iz groba na račun... Belo dekle se streslo.

— Kako pridete sem? — jo je gledalo preplašeno.

Preko kamenitega zida sem splezala, — se je smejala dekle mrzlo. — Pri vratih straži policaj.

— Morda ste prinesli sporočilo? — se je stresla Alice.

— Ne, — jo je gledala deklica nepremično.

— Kdo vas je poslal k meni?

— Nikdo. Sama sem prišla.

— In kaj hočete?

— Umoriti te hočem, — je dvignila plamteči obraz. Pogleda sta se srečala. Oko dekleta je magnetiziralo belo deklico.

— Zakaj? — se je smejala mrzlično. — Zakaj me hočete umoriti?

— Ker si mi vzela ljubljence, — ji je gledala v oči s plamtečo boljo. — Vzela si mu srce in si ga užalostila! — jo je trdo zgrabila za roko. — Zlomila si mu dušo, kakor nepremišljen otrok zlomi igračo in si ga sunila v tako obupanost, iz katere se nikdar ne reši... Zato te umorim, belo dekle, ti brezsrčen malik!

Stiskala ji je roko, da je Alice zaječala od boli.

— Zakaj si želela ljubezen od rumenokožca, ko si bela? Kako bi tudi mogla razumeti dušo našega naroda? Naši bogovi so drugi, tudi srce je drugačno, miselnost druga, tudi v morali in čednostih se ločimo od vas, ki imate ljubezen le za sredstvo, da bi postali srečni. Naša ljubezen je večno sanjarjenje, tiho upanje, žalostno trpljenje... Reci, zakaj si se dvignila zoper mojo srečo, ti belo dekle?

Konec prihodnjič.